ירדן

סניף החבי האימפריאליסטית הבריטית בע"מ

מייד אין אינגלנד. זהו המלך חוסיין השני, מלך הירדן. ככל ג'נטלמן אנגלי חניך מיכללת הארו, מצא לו חוסיין הובי, והוא נוהג להתפאר בהישגיו ה־יפים בהובי זה — ספורט הדייג המאופק.

ד איש שעזר להביא את ממלכת ה־ירדן לאור העולם היה יהודי. אולם יותר מאשר היה בן עם ישראל, היה סיר הרברט סמואל פקיד נאמן של האימפריה הבריטית. כנציבה הראשון בארץ־ישראל, היה זה הוא שהגה את רעיון חלוקת המנדט הבריטי לשניים, הקמת מדינה ערבית מעברו השני של הירדן שתישאר סגורה בפני העולם החיצוני.

מאז זרמו מים רבים מתחת לגשר אלנבי. ארבע פעמים הוחלף הנוסח הרשמי של ההסכם בין בריטניה והירדן, אך רוח ההס־כם הקושר את החברה הראשית בלונדון עם סניפה המרחבי, לא השתנתה.

* * *

ד חוזה הקובע את היחסים בין השניים נחתם לפני שבע שנים בעמאן. הוא יישאר בתוקפו משך 13 שנים נוספות.

מה אומר חוזה זה ?

הסעיף הראשון קובע כי שלום תמידי וידידות בלתי־פוסקת ישררו בין הוד־מל־כותו הבריטי לבין הוד־מלכותו ההאשמי. נוסף לזאת, מתחייבים שני הצדדים לא לנקוט כלפי מדינות אחרות במדיניות העלולה להפריע לצד השני.

אם, חס וחלילה, תסתבך אחת הארצות במלחמה כלשהי, תאוץ השנייה לעזרתה ה־מיידית. במקרה זה — או אפילו אם רק קיימת „סכנת מלחמה" — תשלח הארץ השנייה תגבורת צבאית כראות עיניה, ועל הארץ הראשונה להעמיד לרשות הצבא ה־גואל את כל דרכי התחבורה והמחנות ש־ביכולתה.

אם עלול מישהו לחשוב, מדברים אלה, שהכוונה היא שממשלת הירדן תשלח את צבאה להצלת בריטניה, הרי בא הסעיף השני של החוזה לתקן טעות זו. כך כתוב בו : הוד־מלכותו ההאשמי ידאג לשמירה, להחזקה ולפיתוח שדות־תעופה, נמלים, כבישים ודרכי תחבורה אחרים בארצו, כפי שיהיה נחוץ להוד־מלכותו הבריטי. הבריטים, כמובן, פטורים מלעשות זאת עבור הלגיון בארצם.

נוסף לזאת, מזמין הוד־מלכותו ההאשמי את הוד־מלכותו הבריטי להחזיק יחידות של חיל־האויר המלכותי בעמאן ובמפרק. ברוב אדיבותו המזרחית ידאג מלך הירדן לאיכ־סונם של הטייסים ולאיכסון נאות של מח־סני הנשק והאספקה שלהם.

* * *

מ אחר שגם לירדן יש צבא משלה, קובע החוזה מה יהיו תפקידיו :

- הוא יפעל רק לפי תוכנית משותפת.
- יתייעץ מיד עם הבריטים במקרה של מלחמה.
- יישמע להוראותיה של ועדה משו־תפת בדבר תוכנית אימוניו ותקן ציודו.
- יתאים את שיטת אימונו לשיטה הנהו־גה בצבא הבריטי.
- ישלח את אנשיו להשתלמות מקצועית אך ורק בכתי־ספר צבאיים בריטיים.
- יערוך תימרונים משותפים עם הצבא הבריטי אחת לשנה.
- יעסיק יועצים צבאיים בריטיים.

באיזו מידה מקיימת בריטניה את חל־קה בחוזה, יכולים תושבי אילת לראות מדי בוקר. בצד המזרחי של הערבה מתמרנות יחידות שריון בריטיות מול עיניהם, כש־סילוני אבק מיתמרים אחריהן.

משוריינים אלה הם חלק מגדוד השריון הבריטי היושב בעקבה ובמען, במקרה של מלחמה בין ישראל וירדן, כך הודיעו הברי־טים השבוע במפורש, לא ישב צבא זה בחיבוק ידים. יש לו גם תפקיד נוסף, נכבד לא פחות : להבטיח שהסוכן הירדני ישמור בקפדנות על תנאי החוזה, ישאר נאמן ללונדון, על מנת ששלום תמידי וידידות בלתי־פוסקת ישררו בין הוד־מלכותו הבריטי לבין העם של הוד־מלכותו הירדני אינו רוצה בכך.

תמורת שירותה הנאמן, מקבלת ממלכת הירדן קיצבה כספית המשתנה מדי שנה. השבוע הציעו מצריים, סעודיה וסוריה להעניק לירדן סכום דומה מדי שנה, ובלבד שתפסיק את שותפותה עם בריטניה. ירדן, כמובן, סירבה. הגימוק הרשמי היה כי עתה מושלת שם ממשלת־מעבר, שתפקידה אך ורק להכין בחירות חדשות. רק הפרלמנט החדש יהיה רשאי להחליט בדברים כה מכ־ריעים.

אולם לא היה כל צורך להיות גאון מדיני כדי לזכור את הדוגמה העיראקית מלפני שנה בדיוק. גם אז התקוממו המוני בגדאד נגד הצטרפות ארצם לברית התורכית. כפי שעשה זאת מלך ירדן השבוע, פיזר אז מלך עיראק את בית־הנבחרים, קבע מועד לבחירות חדשות.

כמה מפלגות בעיראק הוכרזו כבלתי־חוקיות, עתונים נסגרו, „קומוניסטים" הוש־לכו במאותיהם לבית־הכלא. התוצאה : פר־למנט חדש שהתאים לצרכי בית־המלוכה ואדונו האנגלי. לפי כל הסימנים, יישנה המחזה בעוד ארבעה חדשים בירדן.

זה מזל זה. מימין עומד עבד אל־רחמאן עזאם, מזכיר הליגה הערבית לשעבר, בשיחה עם עבד אל־קאדר אל־ג'ונדי, סגן מפקד הלגיון הערבי, שסולק השבוע מתפקידו בשל אהדתו היתרה למצרים ולרעיון השיח־רור הערבי מתלות בריטניה. משמאלו : אדונה מאמיתי של ממלכת הירדן, מפקד הלגיון הערבי ג'נרל סיר גלוב באגוט גלאב באשא, המכונה „אבו־חנייק", מאז פגע רסיס בסנטרו במלחמת העולם הראשונה.